

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2020. május 7. *

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 44/2001/EK rendelet – Az 1. cikk (1) bekezdése – A »polgári és kereskedelmi ügyek«, valamint a »közigazgatási ügyek« fogalma – Hatály – Hajók osztályozását és tanúsítását végző társaságok tevékenységei – *Acta iure imperii* és *acta iure gestionis* – Közhatalmi jogkör – Joghatóság alóli mentesség”

A C-641/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunale di Genova (genovai bíróság, Olaszország) a Bírósághoz 2018. október 12-én érkezett, 2018. szeptember 28-i határozatával terjesztett elő az

LG és társai

és

a **Rina SpA,**

az **Ente Registro Italiano Navale**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, R. Silva de Lapuerta, a Bíróság elnökhelyettese, az első tanács bírájaként eljárva, M. Safjan, L. Bay Larsen és C. Toader (előadó) bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: R. Schiano tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2019. szeptember 18-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- LG és társai képviseletében R. Ambrosio, S. Commodo, S. Bertone, M. Bona, A. Novelli, és F. Pocar avvocati, C. Villacorta Salis abogado, J.-P. Bellecave avocat és N. Taylor solicitor,
- a Rina SpA és az Ente Registro Italiano Navale képviseletében G. Giacomini, F. Siccardi, R. Bassi, M. Campagna, T. Romanengo, F. Ronco és M. Giacomini avvocati,

* Az eljárás nyelve: olasz.

- a francia kormány képviselőiben D. Colas, D. Dubois és E. de Moustier, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőiben M. Heller, S. L. Kaléda és L. Malferrari, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2020. január 14-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.) 1. cikke (1) bekezdésének és 2. cikkének az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkével, továbbá a hajófelügyeleti és hajóvizsgáló szervezetek, valamint a tengerészeti hatóságok vonatkozó tevékenységeinek közös szabályairól és szabványairól szóló, 2009. április 23-i 2009/15/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 131., 47. o.). (16) preambulumbekzdésével összefüggésben történő értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az LG és társai, valamint a Rina SpA és az Ente Registro Italiano Navale (a továbbiakban együtt: Rina társaságok) között az LG és társai által az *Al Salam Boccaccio'98* hajót a 2006. február 2. és 3. között a Vörös-tengeren ért hajótörés miatt elszenvedett vagyoni és nem vagyoni kár polgári jogi felelősség címén történő megtérítése tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 Az Egyesült Nemzetek Szervezetének tengerjogi egyezménye, amelyet Montego Bayben, 1982. december 10-én írtak alá (a továbbiakban: Montego Bay-i egyezmény), 1994. november 16-án lépett hatályba. Az egyezményt az Európai Közösség nevében az 1998. március 23-i 98/392/EK tanácsi határozat (HL 1998. L 179., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 4. fejezet, 3. kötet, 260. o.) hagyta jóvá.

- 4 Ezen egyezménynek „A hajózási jog” című 90. cikke értelmében „[m]inden államnak [...] joga van arra, hogy hajói a nyílt tengeren saját lobogója alatt hajózzanak.”

- 5 Az említett egyezmény „A hajók nemzeti hovatartozása” című 91. cikke így rendelkezik:

„(1) Minden állam megállapítja azokat a feltételeket, amelyek alapján a hajó nemzeti hovatartozását megadja, területén a hajókat lajstromozza, valamint megadja a jogot a lobogója alatt történő hajózáshoz. A hajók azon állam nemzetiségével rendelkeznek, amely állam lobogóját joguk van használni. [...]

(2) Minden állam megfelelő okmányokat ad ki azon hajók részére, amelyeknek engedélyezte, hogy lobogóját használhassák.”

- 6 A Montego Bay-i egyezmény 94. cikkének (1) és (3)–(5) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Minden állam ténylegesen gyakorolja joghatóságát a lobogója alatt hajózó hajók tekintetében a közigazgatási, műszaki és szociális kérdéseket illetően.

[...]

(3) Minden állam meghozza a lobogója alatt hajózó hajók tengeri biztonságának szavatolásához szükséges intézkedéseket, különösen többek között tekintettel:

a) a hajók szerkezetére, felszerelésére és hajózásra alkalmasságára [...]

(4) Ezen intézkedések magukban foglalják a következők biztosításához szükséges intézkedéseket:

a) minden hajó lajstromozás előtt és azt követően megfelelő időközönként megvizsgálásra kell, hogy kerüljön képesített hajózási felügyelő által, és fedélzetén rendelkeznie kell olyan térképekkel, navigációs kiadványokkal, továbbá navigációs berendezésekkel és készülékekkel, amelyek a hajó biztonságos közlekedéséhez szükségesek;

[...]

(5) A (3) és (4) bekezdésben foglalt intézkedések bevezetése során minden államnak az általánosan elfogadott nemzetközi szabályok, eljárások és gyakorlat szerint kell eljárnia, és meg kell tennie minden olyan lépést, amely szükséges azok betartásához.”

7 Ebben az összefüggésben a Londonban 1974. november 1-jén megkötött, az emberi élet védelméről szóló nemzetközi egyezmény (a továbbiakban: SOLAS-egyezmény), amelynek valamennyi tagállam szerződő fele, fő célja, hogy meghatározza a hajók építésére, felszerelésére és üzemeltetésére vonatkozó, a biztonságukkal összeegyeztethető minimumkövetelményeket.

8 Ezen egyezmény II-1. fejezete A-1. részének 3–1. szabálya szerint a hajók tervezését, építését és fenntartását egy, a XI-1/1.1. szabály rendelkezései, vagy azzal egyenértékű biztonsági szintet előíró nemzeti normák alapján egy Igazgatás, tehát az említett egyezmény szövege szerint azon állam kormánya által elismert hajóosztályozó társaság szerkezeti, gépészeti és elektromos követelményeinek teljesítésével kell végezni, amelynek lobogója alatt a hajó közlekedik.

9 A SOLAS-egyezmény I. fejezetének 6. szabálya szerint:

„a) A hajók ellenőrzését és szemlélését, ami a jelen szabályok rendelkezéseinek végrehajtását és az azok alól való felmentések megadását illeti, az Igazgatás tisztviselőinek kell elvégezni. Azonban az Igazgatás az ellenőrzésekkel és szemlékkel megbízhat akár az erre a célra kinevezett felügyelőket, akár általa elismert szervezeteket.

b) Az az Igazgatás, amelyik az ellenőrzések és szemlék lefolytatására felügyelőket nevez ki, vagy szervezeteket ismer el az (a) és (b) bekezdésekben kifejtettek szerint, minden kinevezett felügyelőnek vagy elismert szervezetnek legalább a következőkre adjon felhatalmazást:

i. egy hajó javításának megkövetelése, és

ii. ellenőrzések és szemlék elvégzése, ha azt a kikötő szerinti állam illetékes hatóságai kérik.

Az Igazgatás értesíti a Szervezetet a kinevezett felügyelőre vagy elismert szervezetekre ruházott különleges felelősségekről és feltételekről.

c) Amikor egy kinevezett felügyelő vagy egy elismert szervezet megállapítja, hogy a hajó vagy felszerelésének állapota alapján véve nem felel meg a bizonyítvány adatainak, vagy olyan, hogy a hajó nem alkalmas arra, hogy a hajó, vagy a rajta tartózkodó személyek veszélyeztetése nélkül kifusson a tengerre, az ilyen felügyelő vagy szervezet azonnal biztosítsa, hogy javító intézkedések történjenek, és ezekről kellő időben értesíti az Igazgatást. Amennyiben nem történnek ilyen javító intézkedések, úgy vissza kell vonni a bizonyítványt, és az Igazgatást azonnal értesíteni kell. [...]

- d) Az Igazgatásnak minden esetben teljes mértékben garantálni kell az ellenőrzés és szemle teljességét és hatékonyságát, és vállalnia kell az ilyen kötelezettség teljesítéséhez szükséges intézkedések biztosítását.

Az uniós jog

A 44/2001 rendelet

- 10 A 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében „[e] rendeletet polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni a bíróság jellegére való tekintet nélkül. E rendelet nem terjed ki különösen az adó-, vám- vagy közigazgatási ügyekre”.
- 11 E rendelet 2. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

A 2009/15 irányelv

- 12 A 2009/15 irányelv (16) preambulumbekkezdése az alábbiakat írja elő:

Abban az esetben, amikor egy elismert szervezet, annak vizsgálói vagy technikai személyzete a hatóság nevében bocsátja ki a vonatkozó bizonyítványokat, a tagállamoknak meg kell fontolniuk azt, hogy az ilyen, felhatalmazás alapján végzett tevékenységük tekintetében e szervezetekre arányos jogi garanciák és igazságszolgáltatási védelem vonatkozzon, ideértve a megfelelő védelem jogát is, az immunitás kivételével, amelyre – mint a szuverenitás elválaszthatatlan, és ezáltal át nem ruházható részére – kizárólag a tagállamok hivatkozhatnak”.

- 13 Ezen irányelv 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv állapítja meg a tagállamok és az azon szervezetek által végrehajtandó intézkedéseket, amely szervezetek a tengerek biztonságáról és a tengerek szennyezésének megakadályozásáról szóló nemzetközi egyezmények rendelkezéseinek betartása céljából a hajók ellenőrzéséért, felügyeletéért, valamint a rendelkezések betartását igazoló bizonyítványok kiállításáért felelősek, ugyanakkor előmozdítja a szolgáltatásnyújtás szabadságának megvalósítására irányuló célkitűzések elérését. Ez magában foglalja a nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozó hajók hajótestével, gépi berendezéseivel, elektromos és vezérlőberendezéseivel szemben támasztott biztonsági követelmények kidolgozását és megvalósítását.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 14 LG és társai, az *Al Salam Boccaccio '98* 2006. február 2. és február 3. között, a Vörös-tengeren bekövetkezett és több mint 1000 áldozatot követelő hajótörése áldozatainak családtagjai és túlélő utasai keresetet indítottak a Tribunale di Genova (genovai bíróság, Olaszország) előtt a hajók osztályozását és tanúsítását végző Rina társaságok ellen, amelyek székhelye Genovában található.
- 15 LG és társai a Rina társaságok esetleges polgári jogi felelősségéből eredő vagyoni és nem vagyoni károk megtérítését kérik, arra hivatkozva, hogy az említett hajónak a Panamai Köztársasággal kötött szerződés alapján a Rina társaságok által, ezen ország lobogójának e hajó által történő megszerzése céljából végzett osztályozási és tanúsítási műveletei okozták az említett hajó hajótörését.

- 16 A Rina társaságok a külföldi államok joghatóság alóli mentességének nemzetközi jogi elvére hivatkozva a kérdést előterjesztő bíróság hatáskörének hiányára hivatkoznak. Közelebbről, e társaságok szerint az általuk végzett osztályozási és tanúsítási műveleteket a Panamai Köztársaság megbízásából végezték, következésképpen azok a megbízó állam szuverén előjogai megnyilvánulásának tekintendők.
- 17 LG és társai szerint ezzel szemben, mivel a Rina társaságok székhelye Olaszországban van, és az alapügy tárgyát képező jogvita a 44/2001 rendelet 1. cikke értelmében polgári jellegű, az olasz bíróságok e rendelet 2. cikkének (1) bekezdése értelmében joghatósággal rendelkeznek. Ezenkívül LG és társai úgy vélik, hogy a Rina társaságok által hivatkozott, joghatóság alóli mentességre vonatkozó kifogás nem vonatkozik olyan tevékenységekre, amelyeket nem diszkrecionális jellegű, és mindenestre az állam politikai döntéseitől és előjogaitól független műszaki szabályok szabályoznak.
- 18 A kérdést előterjesztő bíróság az olasz bíróságok joghatóságának kérdését veti fel, mivel, noha nem vitatott, hogy a Rina társaságok székhelye Olaszországban van, ők a Panamai Köztársaság megbízásából jártak el.
- 19 E tekintetben az említett bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a Corte costituzionale (alkotmánybíróság, Olaszország) és a Corte suprema di cassazione (semmitűszék, Olaszország) joghatóság alóli mentességre vonatkozó ítélkezési gyakorlatára hivatkozik. E legfelsőbb bíróságok ítélkezési gyakorlatának megfelelően a joghatóság alóli mentesség elismerése a külföldi államok aktusai tekintetében csak háborús bűncselekmények és emberiség elleni cselekmények megvalósulása esetében kizárt, vagy ha ez az elismerés sérti a bírói jogvédelem elvét.
- 20 E körülmények között a Tribunale di Genova (genovai bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni – többek között a [Charta] 47. cikke, az [emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény; a továbbiakban: EJEE] 6. cikkének (1) bekezdése és a 2009/15 irányelv (16) preambulumbekzdése tükrében – a [44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdését és 2. cikkének (1) bekezdését], hogy azok kizárják, hogy egy utasszállító hajó szerencsétlenségével összefüggésben, halál bekövetkezésével kapcsolatos kártérítésre és személyeknek okozott károk megtérítésére irányuló jogvitával kapcsolatban és a gondatlan magatartásért való felelősségre hivatkozással valamely tagállam bírósága megtagadhatta joghatóságának fennállását, elismerve a joghatóság alóli mentességet az e tagállamban székhellyel rendelkező, besorolási és/vagy tanúsítási tevékenységet folytató magánjogi szervezetek vagy jogi személyek tekintetében és a [harmadik] állam javára folytatott e besorolási és/vagy tanúsítási tevékenységre figyelemmel?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az elfogadhatóságról

- 21 A Rina társaságok írásbeli észrevételeikben azt állítják, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan. E tekintetben lényegében azt állítják, hogy a 44/2001 rendelet rendelkezéseinek értelmezése nem releváns az alapjogvitában felhozott, joghatóság alóli mentességre vonatkozó kifogásra vonatkozó határozat szempontjából, amelyről a kérdést előterjesztő bíróságnak azelőtt kellett volna döntenie, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordulna a Bírósághoz annak érdekében, hogy az megállapítsa esetleges joghatóságát. Ezenkívül a Rina társaságok szerint a 44/2001 rendelet tárgyi hatálya miatt nem alkalmazható az alapeljárásra, mivel a jelen ügyben hatósági aktusból eredő követelésről van szó, ami elegendő ahhoz, hogy a kereset ne tartozzon e rendelet hatálya alá.

- 22 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdésekre hasznos választ adjon (2019. december 19-i Airbnb Ireland ítélet, C-390/18, EU:C:2019:1112, 29. pont).
- 23 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy valós és közvetlen kapcsolat áll fenn a 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése – amelynek értelmezését a kérdést előterjesztő bíróság kéri – és az alapjogvita között. Ez az értelmezés ugyanis szükséges ahhoz, hogy e rendelet 2. cikke (1) bekezdésének megfelelően meg lehessen állapítani e bíróság joghatóságát e jogvita elbírálására.
- 24 Ami az említett rendeletnek az alapügyre való alkalmazhatatlanságára alapított kifogást illeti, az nem az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságára, hanem az előterjesztett kérdés érdemi részére vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2019. július 4-i Kirschstein ítélet, C-393/17, EU:C:2019:563, 28. pont).
- 25 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy a 44/2001 rendelet nemcsak akkor alkalmazandó, ha a jogvita több tagállamot érint, hanem akkor is, ha a jogvita egyetlen tagállamot érint, amennyiben valamely harmadik állam érintettsége miatt külföldi elem áll fenn. Ez a helyzet ugyanis olyan kérdéseket vethet fel, amelyek a bíróságok joghatóságának meghatározására vonatkoznak a nemzetközi jogrendben (lásd ebben az értelemben: 2005. március 1-jei Owusu ítélet, C-281/02, EU:C:2005:120, 24–27. pont; 2016. március 17-i Taser International ítélet, C-175/15, EU:C:2016:176, 20. pont).
- 26 A fentiekből következően az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

- 27 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a hajók harmadik állam javára és megbízásából történő osztályozására és tanúsítására irányuló tevékenységet folytató magánjogi jogi személyekkel szemben indított kártérítési kereset az e rendelkezés értelmében vett „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmába, következésképpen pedig e rendelet hatálya alá tartozik, és ez esetben a joghatóság alóli mentesség nemzetközi szokásjogi elvével ellentétes-e az említett rendelet által előírt joghatóságnak az eljáró nemzeti bíróság általi gyakorlása.
- 28 E tekintetben ahhoz, hogy a kérdést előterjesztő bíróság részére hasznos választ lehessen adni, először is meg kell határozni a „polgári és kereskedelmi ügyek”, valamint a „közigazgatási ügyek” 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett fogalmának a Rina társaságok által végzett osztályozási és tanúsítási tevékenységekre tekintettel történő értelmezését annak megállapítása érdekében, hogy az olasz bíróságok rendelkeznek-e joghatósággal e rendelet 2. cikkének (1) bekezdése értelmében, másodszor pedig meg kell vizsgálni, hogy a Rina társaságokhoz hasonló magánjogi szervezetek joghatóság alóli mentességének esetleges elismerése milyen következményekkel jár az említett rendelet végrehajtása és különösen azon joghatóság gyakorlása tekintetében, amellyel a kérdést előterjesztő bíróság a 44/2001 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése alapján rendelkezhet.
- 29 A 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében e rendelet hatálya a „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmára korlátozódik. E rendelet nem terjed ki különösen az adó-, vám- vagy közigazgatási ügyekre.

- 30 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a 44/2001 rendeletből a tagállamokra és az érdekelt személyekre nézve eredő jogok és kötelezettségek egyenlőségének és egységességének lehető legteljesebb biztosítása céljából a „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmát nem egyszerűen valamely érintett állam vagy államok belső jogára való utalásként kell értelmezni. Az említett fogalmat önálló fogalomként, egyrészt az említett rendelet céljára és felépítésére, másrészt pedig a nemzeti jogrendszerek összességéből következő általános elvekre hivatkozással kell értelmezni (2014. október 23-i flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet, C-302/13, EU:C:2014:2319, 24. pont).
- 31 Másodsor, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, amint többek között a 44/2001 rendelet (7) preambulumbekzdése kimondja, az uniós jogalkotó szándéka arra irányult, hogy az e rendelet 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmat tág értelemben határozza meg, és ebből következően széles tárgyi hatályt jelöljön ki a rendelet számára (2019. február 6-i NK ítélet, C-535/17, EU:C:2019:96, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 32 Harmadszor emlékeztetni kell arra, hogy annak meghatározásához, hogy valamely ügy a 44/2001 rendelet hatálya alá tartozik-e, a peres felek közötti jogviszony jellegére vagy a jogvita tárgyára jellemző tényezőket kell megvizsgálni (2014. október 23-i flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet, C-302/13, EU:C:2014:2319, 26. pont).
- 33 A Bíróság így megállapította, hogy bár egyes olyan jogviták, amelyekben valamely hatóság áll szemben egy magánszeméllyel, tartozhatnak a 44/2001 rendelet hatálya alá, ha a bírósági jogorvoslati kérelem iure gestionis aktusokra vonatkozik, más a helyzet akkor, amikor a hatóság közhatalom gyakorlása keretében jár el (lásd ebben az értelemben: 2014. október 23-i flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet, C-302/13, EU:C:2014:2319, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 34 Ugyanis a peres felek valamelyike közhatalmi jogköreinek megnyilvánulása a magánszemélyek közötti jogviszonyokban alkalmazandó szabályokhoz viszonyított többletjogosítványok folytán kizárja azt, hogy az ilyen jogvita a 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett polgári és kereskedelmi ügyek területére tartozzon (2009. április 28-i Apostolides ítélet, C-420/07, EU:C:2009:271, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 35 Annak meghatározásához, hogy valamely jogvitában a közhatalom gyakorlása keretében hozott aktusról van-e szó, meg kell vizsgálni a benyújtott kereset alapját és megindításának szabályait (lásd ebben az értelemben: 2013. április 11-i Sapir és társai ítélet, C-645/11, EU:C:2013:228, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2013. szeptember 12-i Sunico és társai ítélet, C-49/12, EU:C:2013:545, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 36 E tekintetben, amint az a Bírósághoz benyújtott ügyiratokból kitűnik, az LG és társai által indított kereset az olasz polgári törvénykönyvnek a szerződésen kívüli felelősséget szabályozó 2043., 2049., 2050. és 2055. cikkén, valamint e törvénykönyvnek a biztonsági kötelezettségek elmulasztásáért fennálló szerződéses felelősségre vonatkozó 1218. és 1228. cikkén alapul.
- 37 Ezenkívül meg kell határozni, hogy a hajóknak a Rina társaságok által a Panamai Köztársaság megbízására és javában végzett említett osztályozási és tanúsítási tevékenysége – tartalmukra tekintettel – a közhatalmi jogkörök gyakorlásának körébe tartozik-e.
- 38 Az EUMSZ 267. cikk szerinti eljárás keretében a kérdést előterjesztő bíróság, nem pedig a Bíróság feladata, hogy e tekintetben jogilag minősítse ezeket a műveleteket. Mindazonáltal, annak érdekében, hogy hasznos választ lehessen adni e bíróság számára, a következőket kell kiemelni.
- 39 E tekintetben, amint arra lényegében a főtanácsnok indítványának 67–70. pontjában rámutatott, az alapügy körülményeihez hasonló körülmények között az, hogy bizonyos tevékenységeket valamely állam megbízása alapján láttak el, nem meghatározó, mivel a Bíróság ezzel kapcsolatban kimondta,

hogy önmagában az a tény, hogy bizonyos jogköröket hatósági aktus ruház át, nem jelenti azt, hogy e jogköröket *iure imperii* gyakorolják (lásd ebben az értelemben: 2017. március 9-i Pula Parking ítélet, C-551/15, EU:C:2017:193, 35. pont).

- 40 E következtetésnek nem mond ellent az a tény, hogy az említett osztályozási és tanúsítási műveleteket a Rina társaságok a Panamai Köztársaság javára és érdekében végezték. A Bíróság ugyanis már kimondta, hogy az állam nevében történő eljárás nem jelenti mindig a közhatalom gyakorlását (lásd ebben az értelemben: 1993. április 21-i Sonntag ítélet, C-172/91, EU:C:1993:144, 21. pont).
- 41 Amint arra LG és társai észrevételeikben rámutatnak, az a tény, hogy bizonyos tevékenységek közcélokra irányulnak, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy e tevékenységeket *iure imperii* végrehajtott tevékenységeknek lehessen minősíteni, mivel azok nem felelnek meg a magánszemélyek közötti viszonyokban alkalmazandó szabályokhoz képest többletjogkörök gyakorlásának (lásd ebben az értelemben: 1993. április 21-i Sonntag ítélet, C-172/91, EU:C:1993:144, 22. pont). Márpedig, noha a Rina társaságok tevékenysége a hajó utasai biztonságának biztosítására irányul, ez nem jelenti azt, hogy tevékenysége közhatalmi jogkörök gyakorlásából eredne.
- 42 Az, hogy bizonyos cselekményeket – céljaikra tekintettel – valamely állam érdekében hajtanak végre, önmagában ugyancsak nem jár azzal a következménnyel, hogy az alapügy tárgyát képező műveleteket a jelen ítélet 34. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében vett közhatalom gyakorlása keretében valósítják meg, mivel a releváns kritérium a magánszemélyek közötti viszonyokban alkalmazandó szabályokhoz képest többletjogosítványok alkalmazása.
- 43 Annak meghatározásához, hogy ez a helyzet áll-e fenn, meg kell állapítani, hogy az osztályozási és tanúsítási tevékenységeket a tengeri biztonságról és a tengeri szennyezés megelőzéséről szóló nemzetközi egyezmények szabályozzák, mint például a Montego Bay-i egyezmény és a SOLAS-egyezmény. A hajók besorolására irányuló tevékenység pontosabban abban áll, hogy a hajótulajdonos által választott osztályozó társaság tanúsítványt állít ki. Ez a tanúsítvány igazolja, hogy a hajót az e társaság által a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMF) által előírt elvek alapján megállapított osztályok szabályainak megfelelően tervezték és építették. Az osztályozási tanúsítvány megszerzése a szabályozási tanúsítás előzetes feltétele, amelyre azt követően kerül sor, hogy a hajótulajdonos a lobogó szerinti államot kiválasztotta.
- 44 A tanúsítási tevékenység abból áll, hogy a lobogó szerinti állam vagy annak nevében a SOLAS-egyezménynek megfelelően az említett állam által vizsgálatok lefolytatása, valamint bizonyos dokumentumok és tanúsítványok kiállítása céljából felhatalmazott szerv állít ki szabályozási igazolást. Az osztályozási és tanúsítási tevékenységeket gyakran ugyanaz a társaság végzi.
- 45 A Bíróság elé terjesztett ügyiratok szerint a Rina társaságok az osztályozási és tanúsítási tevékenységet díjazás ellenében és az *Al Salam Boccaccio '98* hajótulajdonossal közvetlenül kötött magánjogi kereskedelmi szerződés alapján végezték, amely szerint a Rina társaságok által nyújtott szolgáltatások kizárólag abból állnak, hogy megállapítják, hogy a vizsgált hajó megfelel-e az alkalmazandó jogi aktusokban meghatározott követelményeknek, és amennyiben igen, kiállítják a megfelelő igazolásokat. Ezenkívül a Bíróság rendelkezésére álló információkból kitűnik, hogy az alkalmazandó műszaki követelmények értelmezése és megválasztása a Panamai Köztársaság hatóságainak volt fenntartva.
- 46 E tekintetben a Montego Bay-i egyezmény 91. cikkéből, valamint 94. cikkének (3) és (5) bekezdéséből következik, amely egyezmény értelmezésére a Bíróság hatáskörrel rendelkezik (lásd ebben az értelemben: 2008. június 24-i Commune de Mesquer ítélet, C-188/07, EU:C:2008:359, 85. pont; 2018. július 11-i Bosphorus Queen Shipping ítélet, C-15/17, EU:C:2018:557, 44. pont), hogy az államok feladata, hogy meghatározzák azokat a feltételeket, amelyeknek a hajóknak meg kell felelniük a lobogó megszerzéséhez, valamint hogy megtegyék a tengeri biztonság garantálásához szükséges intézkedéseket, különösen a hajó építése és felszerelése, valamint hajózási alkalmassága tekintetében.

- 47 Így az olyan felhatalmazott szervezetek szerepe, mint amilyenek a Rina társaságok, a hajónak az alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekben előírt követelményeknek megfelelő ellenőrzésében áll, ami adott esetben az igazolás visszavonásához vezethet amiatt, hogy az nem felel meg e követelményeknek. Mindazonáltal, amint azt a főtanácsnok indítványának 95. pontjában kiemelte, ilyen visszavonás nem következik az említett feljogosított szervezetek döntéshozatali jogköréből, amely szervezetek előzetesen meghatározott szabályozási keretben járnak el. Ha egy tanúsítvány visszavonását követően a hajó a továbbiakban nem hajózható, ennek oka a törvény által előírt szankció, amint azt a Rina társaságok a tárgyaláson elismerték.
- 48 Egyébiránt a SOLAS-egyezmény. fejezete 6. szabályának I c) és d) pontjából az következik, hogy a hajó megfelelésének hiánya esetén a felhatalmazott szervezet tájékoztatja az érintett állam hatóságait, amelyek továbbra is felelősek, biztosítják az ellenőrzés és a látogatás teljes körű végrehajtását és hatékonyságát, és kötelezettséget kell vállalniuk a szükséges intézkedések megtételére.
- 49 A fentiekből következik, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatra is figyelemmel – a Rina társaságok által az *Al Salam Boccaccio'98* hajón, a Panamai Köztársaság megbízásából és javára végzett osztályozási és tanúsítási műveletek nem tekinthetők úgy, mint amelyeket az uniós jog értelmében vett közhatalmi jogosítványok gyakorlásával hajtottak végre, és így az említett műveletek tárgyában indított kártérítési kereset a 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése szerinti „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalma alá, és e rendelkezés hatálya alá tartozik.
- 50 Ezenfelül, tágabb rendszertani értelmezés keretében emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróságnak a letelepedés szabadságára és a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó ítélkezési gyakorlata szerint a tanúsító szervezetek jogállásával rendelkező társaságok által gyakorolt tanúsítványi tevékenységek nem tartoznak az EUMSZ 51. cikkben említett kivétel hatálya alá, mivel e társaságok nyereségszerzésre törekvő vállalkozások, amelyek versenyfeltételek között végzik tevékenységüket, és nem rendelkeznek semmilyen, a közhatalmi jogkörök gyakorlásához kapcsolódó döntéshozatali jogkörrel (lásd ebben az értelemben: 2015. június 16-i Rina Services és társai ítélet, C-593/13, EU:C:2015:399, 16–21. pont).
- 51 A Bíróság ugyanis kizárta az EUMSZ 51. cikk értelmében vett közhatalom gyakorlására vonatkozó kivétel hatálya alól az építési beruházásokat végző vállalkozások által a törvényben előírt feltételek ellenőrzésével és tanúsításával megbízott magánjogi szervezetek tevékenységeit (lásd ebben az értelemben: 2013. december 12-i SOA Nazionale Costruttori ítélet, C-327/12, EU:C:2013:827, 50. pont).
- 52 Közelebbről, a tanúsítvány beszerzésére köteles vállalkozások műszaki és pénzügyi kapacitásának, az azon személyek által benyújtott nyilatkozatok, igazolások és dokumentumok valóságosságának és tartalmának, amelyek számára a tanúsítványt ki kell bocsátani, valamint a pályázó vagy ajánlattevő személyes helyzetére vonatkozó feltételek fenntartásának az e szervezetek általi ellenőrzését nem lehet olyan tevékenységnek tekinteni, amelyet a közhatalmi jogosítványok gyakorlására jellemző döntéshozatali autonómia keretében végeznek. mivel ezen ellenőrzést teljes egészében meghatározza a nemzeti szabályozási keret (lásd ebben az értelemben: 2013. december 12-i ítélet, SOA Nazionale Costruttori, C-327/12, EU:C:2013:827, 54. pont; 2009. október 22-i Bizottság kontra Portugália ítélet, C-438/08, EU:C:2009:651, 41. pont; 2015. október 15-i Grupo Itevelesa és társai ítélet, C-168/14, EU:C:2015:685, 56. pont).
- 53 A kérdést előterjesztő bíróság kétségeit fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a 44/2001 rendeletnek az alapügyre való alkalmazhatóságára milyen hatással van a joghatóság alóli mentességre vonatkozó nemzetközi szokásjogi kivétel, amelyre a Rina társaságok által annak meghatározása céljából hivatkoznak, hogy az említett mentességnek az említett társaságok általi osztályozási és tanúsítási tevékenységek miatti elismerésével az eljáró nemzeti bíróság lemondhat-e az eljárásról.

- 54 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy azok a szabályok, amelyek a nemzetközi szokásjogi szabályok kifejeződését képezik, ilyenként kötik az Unió intézményeit, és az uniós jogrend részét képezik (lásd ebben az értelemben: 1998. június 16-i Racke ítélet, C-162/96, EU:C:1998:293, 46. pont; 2010. február 25-i Brita ítélet, C-386/08, EU:C:2010:91, 42. pont; 2014. január 23-i Manzi és Compagnia Naviera Orchestra ítélet, C-537/11, EU:C:2014:19, 39. pont).
- 55 Mindazonáltal az uniós jogot végrehajtó nemzeti bíróságnak a 44/2001 rendelet alkalmazásakor meg kell felelnie a Charta 47. cikkéből eredő követelményeknek (2016. május 25-i Meroni ítélet, C-559/14, EU:C:2016:349, 44. pont). Ennélfogva a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy ha helyt ad a joghatóság alóli mentességre vonatkozó kifogásnak, az LG és társait nem fosztaná meg a hatékony bírói védelemhez való jogától, amely a Charta 47. cikkében szereplő hatékony bírói jogvédelemhez való jog egyik eleme.
- 56 Meg kell állapítani, hogy a Bíróság már kimondta, hogy az államok bírósági joghatóság alóli mentességét elismeri a nemzetközi jog, és az a *par in parem non habet imperium* elvén alapul, vagyis azon, hogy valamely államot nem lehet egy másik állam joghatósága alá rendelni. Ugyanakkor, a nemzetközi gyakorlat jelen állapotában e mentesség nem abszolút, hanem azt általában akkor ismerik el, ha a jogvita a szuverenitás körébe tartozó, *iure imperii* aktusokra vonatkozik. Ezzel szemben kizárható e mentesség, ha a bírósági jogorvoslati kérelem *iure gestionis* aktusokra vonatkozik, amelyek nem közhatalmi jellegűek (lásd ebben az értelemben: 2012. július 19-i Mahamdia ítélet, C-154/11, EU:C:2012:491, 54. és 55. pont).
- 57 A jelen ügyben, amint azt a főtanácsnok az indítványának 108–128. pontjában kiemelte, az olyan magánjogi szervezetek, mint a Rina társaságok joghatóság alóli mentessége általában nem ismerhető el a hajók osztályozása és tanúsítása műveleteit illetően, amennyiben azokat a nemzetközi jog értelmében nem *iure imperii* végezték.
- 58 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a joghatóság alóli mentességre vonatkozó nemzetközi szokásjogi elvvel nem ellentétes a 44/2001 rendeletnek az olyan kártérítési keresetre vonatkozó jogvitában történő alkalmazása, amelyeket magánjogi szervezetekkel szemben – mint amilyenek a Rina társaságok – indítottak harmadik állam megbízására és javára gyakorolt osztályozási és tanúsítási tevékenységek címén, amennyiben az eljáró bíróság megállapítja, hogy e szervezetek nem éltek a nemzetközi jog értelmében vett közhatalmi jogkörökkel.
- 59 Egyébiránt, noha nem vitatott, hogy a 2009/15 irányelv nem alkalmazható az alapjogvitára, mivel az kizárólag a tagállamokra vonatkozik, annak (16) preambulumbekzdése, amely a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésben szerepel, megerősíti az uniós jogalkotó azon szándékát, hogy korlátozott terjedelmet biztosítson a joghatóság alóli mentességre vonatkozó nemzetközi szokásjogi elv hajók osztályozására és tanúsítására irányuló tevékenység tekintetében történő értelmezésének. Az említett preambulumbekzdés értelmében ugyanis abban az esetben, amikor egy elismert szervezet, annak vizsgálói vagy technikai személyzete a hatóság nevében bocsátja ki a vonatkozó bizonyítványokat, a tagállamoknak meg kell fontolniuk azt, hogy az ilyen, felhatalmazás alapján végzett tevékenységük tekintetében e szervezetekre arányos jogi garanciák és igazságszolgáltatási védelem vonatkozzon, ideértve a megfelelő védelem jogát is, az immunitás kivételével, amelyre – mint a szuverenitás elválaszthatatlan, és ezáltal át nem ruházható részére – kizárólag a tagállamok hivatkozhatnak.”
- 60 A fenti megfontolások összességének fényében az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a hajók harmadik állam javára és megbízásából történő osztályozására és tanúsítására irányuló tevékenységet folytató magánjogi jogi személyekkel szemben indított kártérítési kereset az e rendelkezés értelmében vett „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmába, következésképpen pedig e rendelet hatálya alá tartozik, amennyiben e tevékenységet nem az uniós jog értelmében vett közhatalmi jogkörök alapján gyakorolják, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata. A joghatóság alóli mentességre vonatkozó nemzetközi

szokásjogi elvvel nem ellentétes az említett rendelet által előírt joghatóságnak az eljáró nemzeti bíróság általi, ilyen keresetre vonatkozó jogvitában történő gyakorlása, amennyiben e bíróság megállapítja, hogy e szervezetek nem éltek a nemzetközi jog értelmében vett közhatalmi jogkörökkel.

A költségekről

- ⁶¹ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 1. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a hajók harmadik állam javára és megbízásából történő osztályozására és tanúsítására irányuló tevékenységet folytató magánjogi jogi személyekkel szemben indított kártérítési kereset az e rendelkezés értelmében vett „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmába, következésképpen pedig e rendelet hatálya alá tartozik, amennyiben e tevékenységet nem az uniós jog értelmében vett közhatalmi jogkörök alapján gyakorolják, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata. A joghatóság alóli mentességre vonatkozó nemzetközi szokásjogi elvvel nem ellentétes az említett rendelet által előírt joghatóságnak az eljáró nemzeti bíróság általi, ilyen keresetre vonatkozó jogvitában történő gyakorlása, amennyiben e bíróság megállapítja, hogy e szervezetek nem éltek a nemzetközi jog értelmében vett közhatalmi jogkörökkel.

Aláírások